Sådan sættes masten rigtigt

Al trimning starter med riggen, fordi mast og rig skal være sat rigtigt, før man kan trimme sejlene korrekt. Heldigvis er det hverken indviklet eller tidskrævende at rigge rigtigt.

Riggen på en moderne turbåd skal altid stå meget tot, og meget mere tot end de fleste bådejere forestiller sig. Desuden skal masten sættes helt lige og lodret tværskibs, mens den bør være forkrummet i langskibs retning.

Moderne cruisingbåde har en rig med bagudvendte salinger, og det er specielt vigtigt, at sætte den rigtype hårdt, fordi det ellers ikke er muligt at holde forstaget tot. Moderne både er netop bygget til at sætte riggen hårdt.

Myten om at man kan stramme forstaget med hækstaget er til dels rigtig, men hvis over- og undervant er for løse, så komprimerer man man i stedet masten med hækstaget. Det giver den modsatte effekt – nemlig at forstaget og riggen bliver for løs. Når forstaget ikke er helt tot, bliver genuaen for dyb i faconen og det vil få båden til at krænge mere end nødvendigt. Man kan ikke bare klare det ved at hale hårdere i skødet og åbne toppen af forsejlet med skødevognen, fordi derved mister båden noget af fremdriften og det vil også medvirke til at båden krænger mere.

Bådens balance på roret grundtrimmes bedst med mastens hældning og placering ved mastefoden.

De følgende fire trin til at sætte masten, giver et godt udgangspunkt for, at kunne trimme sejlene optimalt til balance og større sejlglæde.

Tilrigningens 4 nemme trin til en tot rig:

1 Sættes lodret

Først sættes masten helt lodret i båden med forstag og overvant, og det kan tjekkes ved at hænge lidt vægt i storfaldet og lade det hænge ned bag masten. Båden skal være i sin naturlige balance og man skal enten gå i land eller stå midt i cockpittet, når man bedømmer det.

Det er god idé at måle længden på vantene inden masten sættes på båden. Så kan man nemlig se om de er lige lange i begge sider, og fx sætte mærker på vantskruerne eller terminalerne. Derved får man identiske punkter på vantene, som man kan måle fra og ned til dækket. På den måde er det lettere at sætte masten helt lodret.

2 Sættes helt lige

Når masten står helt

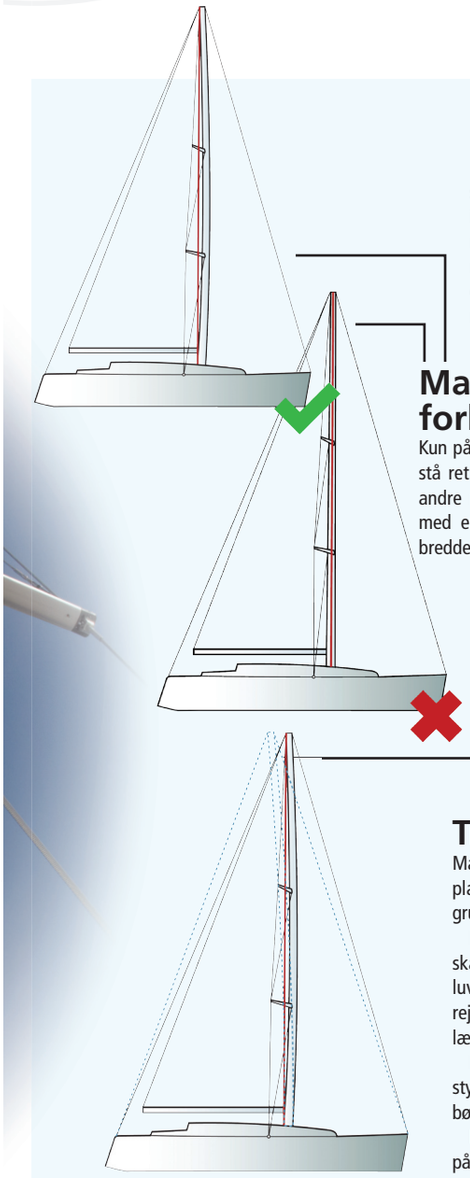

Sejl med båden og efterspænd

Riggens wirer strækker sig lidt, når de kommer under belastning i starten af sæsonen, så derfor skal man huske at efterspænde riggen, efter årets første sejlture i lidt frisk vind. Under sejladsen skal man holde et vågent øje med vantene i læ. De må ikke være det mindste slappe på bidevind. Hvis vantene er lidt slappe i læ, er det nemt at totte dem under sejladsen, og derefter totte vantene i den modsatte side efter en vending. Bare husk at vantene skal tottes præcist lige meget i begge sider, når masten én gang er sat lige.

Masten skal forkrummes

Kun på rullemaster skal masten stå ret i langskibs retning. Alle andre master skal forkrummes med en halv til en hel profilbredde.

Hækstaget skal kun krumme mastetoppen

De fleste moderne cruisingbåde har en form for brøkdelsrig, og her skal masten sættes så hårdt i over- og undervant, at masten primært bukker i toppen, når man haler i hækstaget. Ellers kan man ikke totte forstaget med hækstaget.

Masten skal stå snorline

Alle master skal trimmes til at stå snorlige sideværts, som den viste mast. Man kan kontrollere at masten er lige, ved at kigge op langs hulkehlen eller ved at hænge et lod i storfaldet og lade det hænge lige bag masten.

Masten skal samtidig stå så hårdt, at den stadig står helt lige, når der er belastning på riggen under sejlads.

Trim rortrykket med masten

Mastens hældning trimmes enkelt med forstagets længde, og fodens placering i mastesporet. Det er især bådens balance på roret, man grundtrimmer med mastens placering og hældning.

Princippet er enkelt. Hvis båden er luvgirig og føles hård på roret, så skal masten stå mere lodret, eller flyttes frem i mastesporet. Jo mere luvgirig båden er, jo mere skal masten flyttes frem. Den må aldrig rejses mere end til lodret. Hvis båden er bare let lægirig, så skal masten lægges ned.

En cruisingbåd bør altid være en anelse luvgirrig. Så er den let at styre på foran-for tværs og bidevind, med et let tryk på roret. Roret bør ikke vinkle mere end 2-3 grader.

Det er en håndregel for mastehældning, at masten skal hælde 1 grad på mastheadrigge, 2 grader på 9/10s rigge og 3 grader på 7/10s rigge.

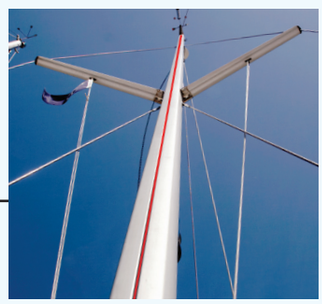

lodret, sættes undervant og mellemvant i forhold til topvantet, således at masteprofilet er helt lige hele vejen op. Dette kan tjekkes ved at flugte op langs hulkehlen eller med et fald i stille vejr.

3 Overvant

Dernæst sættes overvantene meget hårdt. Husk at de skal spændes lige hårdt og skiftevis i begge sider. Det er en god håndregel, at de skal spændes, indtil man selv synes de er spændt for hårdt. Man kan også måle spændingen på de enkelte vant med en rigspændingsmåler.

4 Undervant

Derefter spændes undervantene lige knapt så hårdt, således at masteprofilet står med en let forkrumning på en halv til hel profilbredde. Bådens rigtype og især storsejlets mastekurve afgør hvor meget den præcist skal krumme.

Mastheadriggede master skal bare have en let krumning, moderne master med bagudrettede salinger skal have en krumning på godt en profilbredde, mens rullemaster skal stå næsten uden krumning. Mellemvant skal sikre at masten står helt lige under sejlads.

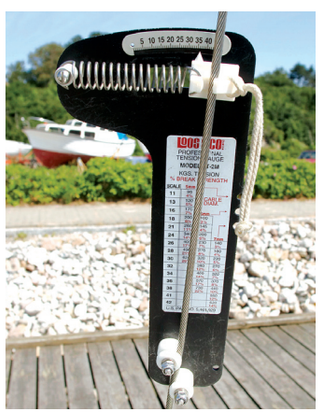

Man kan meget nemt spænde vantene i hver side lige hårdt, og sikre de er tottet hårdt nok med en rigspændingsmåler. Denne måler kan købes hos North Sails.